

Beertster restaurateur neemt rouwborden onder hand

BEERTA- Twee enorme lijsten liggen op de vloer van de schuur van restaurateur Helmer Hut in Beerta. Lijsten met afmetingen van drie bij twee meter. Fraai houtsnijwerk met diverse opvallende ornamenten waarvan een menschedel het meest in het oog springt. Een groot familiewapen met daaromheen een tiental kleine familiewapens en een tekst vertellen alles over Lammert Schotto Rengers en zijn liefhebbende echtgenoot Ambrosia Elizabeth Rengers. Het paneel staat op een ezel in het atelier. Het echtpaar Rengers is niet meer. Ze overleden beiden ruim tweehonderd jaar geleden, in 1779. De rouwborden is het enige dat van hen bewaard is gebleven.

DOOR

Monique van Dulmen

Restaureren is poetsen, boenen en nauwkeurig bijschilderen. (foto: Richard Riemeyer)

De rouwborden horen thuis in het kerkje van Wittewierum, maar zijn voor een grote onderhoudsbeurt naar Beerta gebracht. De borden verkeren, in vergelijking met andere rouwborden in redelijke staat. De borden van het echtpaar Rengers hebben een staatsgreep ten tijde van Napoleon overleefd. In de Bataafse periode waarin alles dat het verschil tussen arm en rijk zichtbaar maakte moest verdwijnen, zoals de rouwborden van edelen, is veel verloren gegaan. Na de val van Napoleon en het herstel van Neerlands onafhankelijkheid werden de rouwborden, voor zover nog aanwezig, naar hun oorspronkelijke plaatsen in de kerken teruggebracht. Dat terugplaatsen heeft bij de rouwborden van het echtpaar Rengers tot gevolg gehad dat de bekroning van het ene rouwbord is verwisseld met dat van het andere. Hierdoor zijn delen van de sterfdata veranderd. Dat zich daar nooit iemand druk over heeft gemaakt is niet zo verwonderlijk. Men was allang blij dat de borden niet waren stukgeslagen of gebruikt als afscheiding van varkenshokken hetgeen niet ongebruikelijk was in de Bataafse periode.

Restauratie

De borden van het echtpaar Rengers hebben wilde tijden doorstaan maar zijn nodig aan een restauratiebeurt toe. Hiervoor is restaurateur Helmer Hut ingeschakeld. Hij zal er ondermeer voor zorgen dat de sterfdatum bij de juiste persoon komt.

Restaurateur Hut is niet de eerste de beste. Hut nam ondermeer de rouwborden uit het kerkje van Pieterburen onderhanden, maakte zich verdienstelijk in de Martinikerk in Groningen en was een jaar lang werkzaam op 't Loo.

De klus kwam dan ook niet geheel onverwachts, al was het alweer een hele tijd geleden dat hij door de Stichting Oude Groninger Kerken hiervoor werd benaderd. "Zo'n vier jaar geleden heeft men een offerte aangevraagd met betrekking tot restauratie van de rouw-

borden van Wittewierum. Een beste tijd geleden inderdaad, maar zo gaat dat in ons vak. Het meeste restauratiewerk gaat over jaren."

Voor Helmer Hut is de restauratie van de rouwborden een aangenaam tussendoortje. Iets waarbij hij zijn zinnen kan verzetten zonder er de deur voor uit te hoeven. Het is veel, heel voorzichtig poetsen, bijschilderen en hier en daar wat bladgoud aanbrengen. Eén van de specialiteiten van Hut. Net als marmeren en het maken van houtimitaties. Ambachtelijk werk dat je alleen in de praktijk kunt leren.

Binnen- en buitenland

Helmer Hut leerde als jonge knaap het 'gewone' schildersvak bij zijn oom. Schilderen was voor Hut een manier van geld verdienen. Het tekenen van paarden en mensen was een grote hobby. "Maar daar was geen droog brood mee te verdienen. Ja, in militaire dienst maakte ik potloodportretjes van vriendinnetjes van andere soldaten. Van dat geld konden mijn maat en ik op stap."

Terwijl Helmer's oom stille hoop had dat zijn neef de zaak zou overnemen had Hut andere plannen. Hij nam deel aan de landelijke en internationale beroepenmanifestatie en won beiden. Dit leverde hem indirect een baan op bij een restaurateur. Zijn eerste opdracht was het vrijleggen van fresco's in de Martinikerk in Groningen, het aanbrengen van bladgoud op het kerkorgel, het

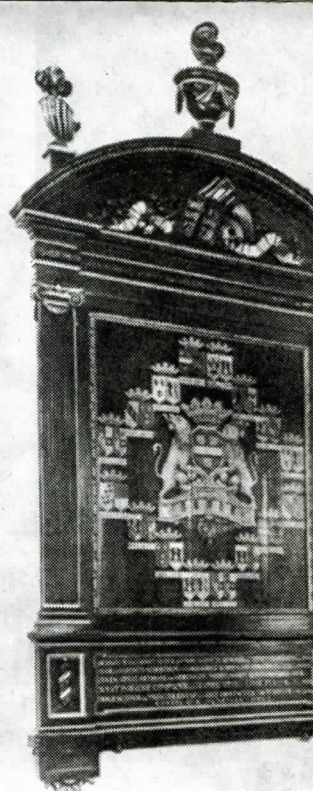
marmeren van de zuilen en het maken van houtimitaties op deurpanelen. Een nieuwe hobby was geboren.

Nadien volgden onder meer kerken in Oostum, Leegkerk, Noordbroek, Middelstum, Oosternieland Oudeschans en een groot aantal kerken in Duitsland. Ook Schotland en Japan hebben geprofipteerd van Hut's kwaliteiten. Hele kerkorgels worden gedemonteerd en voor een fikse opknappbeurt naar hem verstuurd.

Sinds vijftien jaar is Helmer Hut zelfstandig restaurateur. Een sprong in het duister zo omschrijft hijzelf. "Ik kan me nog herinneren dat we met vakantie gingen terwijl ik geen nieuwe opdracht in het vooruitzicht had. Vakantie, drie kinderen en geen werk. Dat was stress. Maar het is allemaal goed verlopen. Vroeger had ik één baas nu wel een stuk of twintig en het bevalt goed. Alleen is het inmiddels geen hobby meer, het is echt werk geworden."

Terugplaatsen van rouwborden

Wanneer de borden worden teruggeplaatst in het kerkje van Wittewierum is niet duidelijk. "Het is momenteel een grote chaos in de kerk. Ik denk dat de Stichting Oude Groninger Kerken blij is dat de borden tijdelijk elders zijn ondergebracht. Het restaureren heeft duidelijk geen haast. Persoonlijk verwacht ik dat terugplaatsen ergens volgend jaar pas zal gebeuren. Ik doe het rustig aan. Tijd genoeg", aldus een relaxte restaurateur.

Een van de rouwborden uit het kerkje Wittewierum.

Beste restaurateur neemt rouwborden onder handen

Veel enorme lijsten liggen van de schuur van restaurateur Helmer Hut in Beerta. Lijsten met diverse opnamen van drie bij twee metsnijwerk met diverse opnamen waarvan een deel het meest in het oog springt: een groot familiewapen met een tiental kleine familieschilderijen die vertellen alles over de familie van Schotto Rengers en zijn echtgenoot Ambrosia Eliens. Het paneel staat op een houten atelieroefenbank. Het is niet meer. Ze overleden beiderzijds een eeuw geleden, in de negentiende eeuw. Het rouwbord is het enige dat over is gebleven.

— DOOR —
Richard Riemer

Helmer Hut horen thuis in het dorp Wittewierum, maar zijn voor de restauratie naar Beerta. De rouwborden verkeren, in het atelier, met andere rouwborden in de wacht. De borden van het echtgenoots hebben een staatsgreep overleefd. In de periode waarin alles dat het verleden en rijk zichtbaar is verdwijnt, zoals de namen van edelen, is veel verloren. Na de val van Napoleon en van Neerlands onafhankelijkheid de rouwborden, voorafgegaan, naar hun oorspronkelijke plaatsen in de kerken terug. Dat terugplaatsen heeft Helmer Hut vandaan van het echtgenoots gevolg gehad dat de behoudene ene rouwbord is verdwenen van het andere. Hierin van de sterfdata veranwoordt daar nooit iemand druk maakt is niet zo verwonderlijk was allang blij dat de borden stukgeslagen of gescheiden van varkenshok niet ongebruikelijk was in die periode.

Restauratie

Van het echtgenoots Rengers de tijden doorstaan maar nu een restauratiebeurt toe. Restaurateur Helmer Hut in Beerta. Hij zal er ondermeer voor de sterfdatum bij de juiste plaats. Helmer Hut is niet de eerste de naam ondermeer de rouwbordenkerkje van Pieterburen ontmantelde zich verdienstelijk in de kerk in Groningen en was werkzaam op 't Loo. Hij dan ook niet geheel onbekend was het alweer een hele tijd dat hij door de Stichting Oude Groninger Kerken hiervoor werd betaald. Hij vier jaar geleden heeft hij de aanvraag met betrekking tot de restauratie van de rouw-

Restaureren is poetsen, boenen en nauwkeurig bijschilderen. (foto: Richard Riemer)

borden van Wittewierum. Een beste tijd geleden inderdaad, maar zo gaat dat in ons vak. Het meeste restauratiewerk gaat over jaren." Voor Helmer Hut is de restauratie van de rouwborden een aangenaam tussen-doortje. Iets waarbij hij zijn zinnen kan verzetten zonder er de deur voor uit te hoeven. Het is veel, heel voorzichtig poetsen, bijschilderen en hier en daar wat bladgoud aanbrengen. Eén van de specialiteiten van Hut. Net als marmeren en het maken van houtimitaties. Ambachtelijk werk dat je alleen in de praktijk kunt leren.

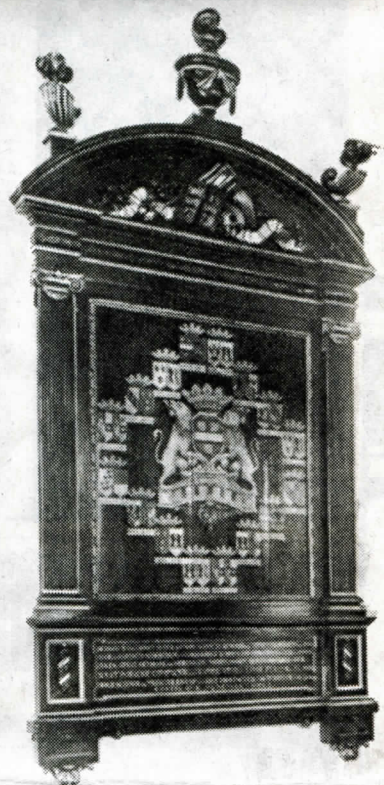
Binnen- en buitenland

Helmer Hut leerde als jonge knaap het 'gewone' schildersvak bij zijn oom. Schilderen was voor Hut een manier van geld verdienen. Het tekenen van paarden en mensen was een grote hobby. "Maar daar was geen droog brood mee te verdienen. Ja, in militaire dienst maakte ik potloodportretjes van vriendinnen van andere soldaten. Van dat geld konden mijn maat en ik op stap." Terwijl Helmer's oom stille hoop had dat zijn neef de zaak zou overnemen had Hut andere plannen. Hij nam deel aan de landelijke en internationale beroepenmanifestatie en won beiden. Dit leverde hem indirect een baan op bij een restaurateur. Zijn eerste opdracht was het vrijleggen van fresco's in de Martinikerk in Groningen, het aanbrengen van bladgoud op het kerkorgel, het

marmeren van de zuilen en het maken van houtimitaties op deurpanelen. Een nieuwe hobby was geboren. Nadien volgden onder meer kerken in Oostum, Leegkerk, Noordbroek, Middelstum, Oosternieland Oudeschans en een groot aantal kerken in Duitsland. Ook Schotland en Japan hebben geprofiteerd van Hut's kwaliteiten. Hele kerkorgels worden gedemonteerd en voor een fikse opknappbeurt naar hem verstuurd. Sinds vijftien jaar is Helmer Hut zelfstandig restaurateur. Een sprong in het duister zo omschrijft hijzelf. "Ik kan me nog herinneren dat we met vakantie gingen terwijl ik geen nieuwe opdracht in het vooruitzicht had. Vakantie, drie kinderen en geen werk. Dat was stress. Maar het is allemaal goed verlopen. Vroeger had ik één baas nu wel een stuk of twintig en het bevalt goed. Alleen is het inmiddels geen hobby meer, het is echt werk geworden."

Terugplaatsen van rouwborden

Wanneer de borden worden teruggeplaatst in het kerkje van Wittewierum is niet duidelijk. "Het is momenteel een grote chaos in de kerk. Ik denk dat de Stichting Oude Groninger Kerken blij is dat de borden tijdelijk elders zijn ondergebracht. Het restaureren heeft duidelijk geen haast. Persoonlijk verwacht ik dat terugplaatsen ergens volgend jaar pas zal gebeuren. Ik doe het rustig aan. Tijd genoeg", aldus een relaxte restaurateur.

Een van de rouwborden uit het kerkje in Wittewierum.